

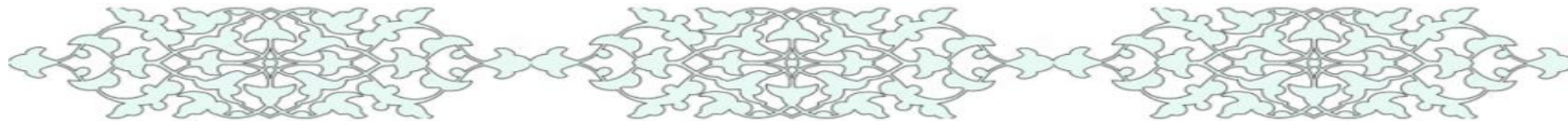
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

عنوان:

شاخص‌هایی جهت رتبه‌بندی شرکتهای صادرات محور

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

مرداد ۱۴۰۳

شناسنامه گزارش

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

عنوان:

شاخص‌هایی جهت رتبه‌بندی شرکتهای صادرات محور

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

تهیه کنندگان: سعیده به نژاد

ناظر: شهرام عیدی زاده

واژگان کلیدی: صادرات، میزان و تنوع تولید، وضعیت اشتغال

گروه: اقتصاد کلان و آینده پژوهی - شماره: ۱۰۰۵

تاریخ انتشار: مرداد ۱۴۰۳

نشانی: مشهد مقدس - خیابان امام خمینی - جنب باغ ملی - ساختمان اتاق بازرگانی - کد پستی: ۹۱۳۷۷۳۴۱۹۵

مقدمه

- پیرو جلسه بیست و دوم هیات محترم نمایندگان اتاق خراسان رضوی مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۰۳ و دستور ریاست محترم اتاق مبنی بر شناسایی شاخص های شرکتهای صادرات محور در استان، گزارش پیش رو تهیه شده است.
- سوال اصلی: آیا لزوما هر شرکتی که در هر حجمی صادرات انجام می دهد، می توان گفت که صادرات محور است؟

شاخص بررسی صادرات مستمر و بهره‌وری شرکت های تولیدی

کیفیت کالاهای صادراتی در مقایسه با سایر رقبا و استانداردهای بین‌المللی

۱

ارزش صادرات کالاهای شرکت در یک دوره مالی و اثربخشی در تجارت جهانی

۲

سابقه صدور کالای جدید و در دست گرفتن بازار جدید برون مرزی

۳

تنوع محصولات و کالاهای صادراتی

۴

حضور طولانی و مستمر در بازارهای داخلی و خارجی

۵

داشتن سهم بازاری بالا و تعداد کشورهای مقصد صادرات

۶

تجربه و سابقه شرکت در صنعت

۷

شاخص بررسی صادرات مستمر و بهره‌وری شرکت های تولیدی

حضور فعال در نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی

۱

نسبت های نقدینگی: جمع دارایی های جاری به جمع بدهی های جاری

۲

ارتباط مستمر و تسهیم نمودن تجربیات بازرگانی در بسترهای مجازی و حقیقی

۳

نسبت های سودآوری: سود خالص به درآمد عملیاتی یا میانگین جمع حقوق صاحبان سهام ابتدا و انتهای دوره

۴

رعایت چارچوب کاری تولید کالا و ارائه خدمات مطابق با استانداردها و جنبه‌های زیست‌محیطی

۵

نسبت های اهرمی: جمع بدهی ها به جمع دارایی ها

۶

پیشینه: سابق تاسیس، فعالیت و صادرات

وضعیت مدیران: مدرک تحصیلی، تجربه کاری، گواهی دوره های تخصصی اعضای هیات مدیره و مدیران ارشد

نظام مدیریتی: نظامنامه کیفیت، عضویت در بورس، استانداردها، گواهینامه ها، جوایز معتبر، گزارش های بازخورد

برنامه ریزی راهبردی: استقرار حاکمیت شرکتی، مدیریت زنجیره ارزش، برنامه ریزی بلندمدت، توجه به تحقیق و توسعه

مدیریت و راهبری

وضعیت تولید
وضعیت اشتغال
وضعیت بهره‌وری
وضعیت صادرات
وضعیت واردات
حسن رفتار تجاری

عملکرد
اقتصادی و تجاری

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

شهرت یا خوشنامی مدیرعامل یا بنیانگذار در رعایت انصاف در معاملات داخلی و خارجی

۲

عدم داشتن گزارشی مبنی بر خلف وعده یا عدم ایفای تعهد شرکت

۱

عدم مرجوعی و بازگشت کالاهای تبادلاتی و انعطاف‌پذیری لازم در صورت تحویل و یا مشکل در کالاهای تبادلاتی نامرغوب

۴

بهره‌وری در بکارگیری عوامل تولیدی نظیر منابع انرژی و آب در راستای مصرف بهینه و متعادل

۳

منطبق بودن کالاهای مورد تبادل با تبلیغات و مأموریت شرکت

۶

رعایت مسائل اخلاقی توسط شرکت و کارمندان آن

۵

توجه به مسئولیت اجتماعی در قبال جامعه و انجام برنامه‌های اجتماعی خیرانه و نوع‌دوستانه شرکت

میزان پایین بودن تلفات و ضایعات کالاهای مبادلاتی در روش‌های برگزیده‌ی تبادلاتی شرکت موردنظر

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

میزان تعهد و خوش‌حسابی در پرداخت مالیات

۱

میزان تعهد و خوش‌حسابی در پرداختی‌های تأمین اجتماعی

۲

نسبت مجموع رفع تعهد ارزی به مجموع ارز دریافتی سررسیدشده

۳

سلامت مالی

۴

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

۱ میزان اهمیت کالاهای مبادلاتی برای نیاز داخل کشور

۲ واردات مستمر مواد اولیه مورد نیاز کشور خصوصاً کالاهایی که تولید داخل آنها نیاز به کشور را نمی‌دهد و یا اصلاً تولید نمی‌شود به غیر از کالاهای لوکس و تزئینی

۳ عدم تبادل کالاهای غیر استاندارد حتی با وجود قیمت ارزان

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

میزان تکیه و وابستگی شرکت بازرگانی به منابع تأمین مالی دولتی

میزان توانمندی، ثبات مالی و خودگردانی شرکت بازرگانی

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

توجه و پیش‌بینی نیازهای آینده برآورده نشده‌ی بازارهای جهانی

۱

پیشرو بودن در بازارهای جهانی و شناسایی فرصت‌های جدید بازاری

۲

قابلیت رقابت محصول در مقایسه با تولیدات مشابه سایر کشورها

۳

قابلیت برنامه‌ریزی، مدیریت سفارشات و انعطاف در پاسخگویی به نیازهای مشتریان خارجی

۴

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

جایگاه و میزان اهمیت نوآوری و بروزرسانی تولید از نظر شرکت
موردنظر

۲

رعایت اصول فنی و علمی در مراحل تولید و پس از تولید

۱

ارزش سرمایه‌گذاری بلندمدت و درنظر گرفتن فعالیت‌های نوآورانه
در فرایند بودجه‌ریزی شرکت

۴

میزان موجود بودن زیرساخت لازم برای بکارگیری فناوری‌های نوین

۳

سرویس و نگهداری به موقع تجهیزات تولید

۶

امکانات و ظرفیت تولید

۵

استفاده از تجهیزات، دستگاه‌ها و تکنولوژی مناسب

۸

رعایت موازین فنی و استانداردهای عملی

۷

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

۱ سهم شاغلان شرکت موردنظر در صنعت مذکور

۲ تولید سرانه شاغلین شرکت موردنظر در صنعت مذکور (نسبت ستانده به تعداد شاغلین)

۳ میزان بکارگیری نیروهای متخصص و فنی

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

۱ خلاقیت در ارائه محصولات و خدمات

۲ توانایی جذب و حفظ افراد با استعداد

۳ کیفیت مدیریت و رهبری نوآورانه و ابتکار و خلاقیت در کار

۴ ایجاد محیط کاری خوب برای کارکنان و آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

میزان تکیه و وابستگی به منابع تأمین مالی دولتی

۱

استفاده‌ی هوشمندانه از دارایی‌های شرکت

۲

قدرت مانور شرکت در مقابله با ریسک‌های کسب و کار

۳

میزان توانمندی، ثبات مالی و خودگردانی شرکت

۴

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

میزان در دسترس بودن محصول

۱

درجه وابستگی به مواد اولیه خارجی و وارداتی

۲

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

ارتباط خوب با مصرف‌کنندگان (مشتری‌مداری) و استمرار خدمات پس از فروش

۱

ایجاد احساس احترام و تحسین در جامعه

۲

تبلیغات و اقدامات ترویجی و تشویقی و ارتباطات خوب با رسانه‌های جمعی

۳

تطابق محصول با نیازهای مشتری

۴

قیمت مناسب محصولات

۵

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

میزان تعهد و خوش‌حسابی در پرداخت مالیات

۱

میزان تعهد و خوش‌حسابی در پرداختی‌های تأمین اجتماعی

۲

نسبت مجموع رفع تعهد ارزی به مجموع ارز دریافتی سررسیدشده

۳

سلامت مالی

۴

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

شهرت یا خوشنامی مدیرعامل یا بنیانگذار

۲

عدم داشتن گزارشی مبنی بر خلف وعده یا عدم ایفای تعهد شرکت

۱

عدم مرجوعی و بازگشت کالا و تعویض محصول نامرغوب در صورت لزوم

۴

اعتبار نام تجاری

۳

رعایت مسائل اخلاقی توسط شرکت و کارمندان آن

۶

منطبق بودن مشخصات محصول با تبلیغات و مأموریت شرکت

۵

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

بهره‌وری در بکارگیری عوامل تولیدی نظیر منابع انرژی و آب در راستای مصرف بهینه و متعادل

۱

تولید محصول مطابق با استانداردها و جنبه‌های زیست‌محیطی

۲

میزان پایین بودن تلفات و ضایعات در تولید شرکت موردنظر

۳

توجه به مسئولیت اجتماعی در قبال جامعه و انجام برنامه‌های اجتماعی خیرانه و نوع‌دوستانه شرکت

۴

شاخص‌های پیشنهادی بخش صنعت

۱ عضویت و مشارکت فعال در اتحادیه‌ها و تشکل‌های صنفی، هیئت نمایندگان، کمیسیون‌های تخصصی و اتاق‌های مشترک

۲ همکاری و مشارکت در جلسات هم‌اندیشی برگزارشده در اتاق بازرگانی و سایر ارگان‌های مرتبط

۳ حضور فعال در نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی

۴ ارتباط مستمر و تسهیم نمودن تجربیات تولیدی در بسترهای مجازی و حقیقی

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

انبار بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

ارزش افزوده کالاها و خدمات صادراتی و مورد تبادل

۲

میزان ارزآوری کالاها و خدمات مبادلاتی شرکت موردنظر و
اثربخشی‌اش در تجارت جهانی

۱

تمرکز بر کالاها و خدمات صادراتی باکیفیت در مقایسه با سایر
رقبا و استانداردهای بین‌المللی

۴

سطح تکنولوژیکی کالاها و خدمات صادره

۳

تنوع محصولات و کالاها و خدمات صادراتی

۶

سابقه صدور کالا و خدمت جدید و در دست گرفتن بازار
جدید برون‌مرزی

۵

داشتن سهم بازاری بالا و تعداد کشورهای مورد تبادل
تجاری

۸

حضور طولانی و مستمر در بازارهای بین‌المللی

۷

تجربه و سابقه شرکت بازرگانی در تجارت

۹

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

توجه و پیش‌بینی نیازهای آینده برآورده نشده‌ی بازار و شناخت کلی وضعیت بازار

۱

پیشرو بودن در بازار و شناسایی فرصت‌های جدید بازاری

۲

قابلیت برنامه‌ریزی، مدیریت سفارشات و انعطاف در پاسخگویی به نیازهای مشتریان

۳

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

۱ جایگاه و میزان اهمیت نوآوری و بروزرسانی تبادلات انجام شده در شرکت موردنظر

۲ ارزش سرمایه‌گذاری بلندمدت و درنظر گفتن فعالیت‌های نوآورانه در فرایند بودجه‌ریزی شرکت

۳ امکانات و ظرفیت تبادل شرکت بازرگانی

۴ رعایت موازین فنی و استانداردهای حرفه‌ای لازم

۵ انجام تبلیغات به شکل‌های مختلف و نوآورانه و بازاریابی در سطح استان و کشور

۶ داشتن پخش مناسب محصولات در سطح استان و کشور و حتی امکان پخش مویرگی با بهره‌گیری از جدیدترین فناوری‌ها

۷ سورت و درجه‌بندی محصولات قابل عرضه

۸ نوآوری در بسته‌بندی محصولات و رعایت استانداردهای لازم به خصوص مرغوبیت کالا

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

سهم شاغلان شرکت موردنظر در صنعت مذکور

۱

تولید سرانه شاغلین شرکت موردنظر در صنعت مذکور (نسبت ستانده به تعداد شاغلین)

۲

میزان بکارگیری نیروهای متخصص و فنی

۳

شاخص‌های پیشنهادی بخش بازرگانی

۱ خلاقیت در ارائه محصولات و خدمات

۲ قدرت مانور شرکت در مقابله با ریسک‌های کسب و کار

۳ توانایی جذب و حفظ افراد با استعداد

۴ کیفیت مدیریت و رهبری نوآورانه و ابتکار و خلاقیت در کار

۵ استفاده‌ی هوشمندانه از دارایی‌های شرکت

۶ ایجاد محیط کاری خوب برای کارکنان و آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی

شیوه نامه ارزیابی شاخص های تخصصی رتبه بندی صادر کنندگان (سال ۱۴۰۰)

وضعیت مدیران	وضعیت مدیران
مدیران تحصیلاتی انضامی هیئت مدیره و مدیران ارشد	مدیران تحصیلاتی انضامی هیئت مدیره و مدیران ارشد
تجربه کاری انضامی هیئت مدیره و مدیران ارشد	تجربه کاری انضامی هیئت مدیره و مدیران ارشد
گواهی دوره های تخصصی انضامی هیئت مدیره و مدیران ارشد	گواهی دوره های تخصصی انضامی هیئت مدیره و مدیران ارشد
نظام مدیریتی	نظام مدیریتی
نوع مالکیت	نوع مالکیت
ظرفیت کیفیت	ظرفیت کیفیت
استانداردها	استانداردها
تجربیات آنها	تجربیات آنها
جوایز معتبر	جوایز معتبر
استقرار حاکمیت شرکتی	استقرار حاکمیت شرکتی
برنامه ریزی راهبردی	برنامه ریزی راهبردی
مدیریت زنجیره ارزش	مدیریت زنجیره ارزش
برنامه ریزی بلندمدت	برنامه ریزی بلندمدت
توجه به تحقیق و توسعه	توجه به تحقیق و توسعه
میزان تولید	میزان تولید
رشدن تولید (نسبت تولید به ظرفیت اسمی)	رشدن تولید (نسبت تولید به ظرفیت اسمی)
تنوع تولید	تنوع تولید
سهولت بخش فناوری در تولید	سهولت بخش فناوری در تولید
ترکیب ارزش افزوده	ترکیب ارزش افزوده
تعداد افراد شاغل	تعداد افراد شاغل
وضعیت اشتغال	وضعیت اشتغال
سایع انجمنیات افراد شاغل	سایع انجمنیات افراد شاغل
تخصص افراد شاغل	تخصص افراد شاغل
تجربه افراد شاغل	تجربه افراد شاغل
درآمد سرانه افراد شاغل	درآمد سرانه افراد شاغل
وضعیت بهره‌وری	وضعیت بهره‌وری
بهره‌وری سرمایه و رقابت پذیری در آن	بهره‌وری سرمایه و رقابت پذیری در آن
بهره‌وری انرژی و رقابت پذیری در آن	بهره‌وری انرژی و رقابت پذیری در آن
بهره‌وری نیروی کار و رقابت پذیری در آن	بهره‌وری نیروی کار و رقابت پذیری در آن
تشکیل گروایی	تشکیل گروایی
نحوه و مشارکت اهل در اتحادیه‌ها و تشکلات صنفی، هیئت آسایشگران، کمیسیون‌های تخصصی و اتاق‌های مشترک	نحوه و مشارکت اهل در اتحادیه‌ها و تشکلات صنفی، هیئت آسایشگران، کمیسیون‌های تخصصی و اتاق‌های مشترک
فعالیت‌های عام‌المنفعه و	فعالیت‌های عام‌المنفعه و
میزان فعالیت‌های عام‌المنفعه	میزان فعالیت‌های عام‌المنفعه
محموریته‌های	محموریته‌های
سرمایه گذاری در مناطق محروم	سرمایه گذاری در مناطق محروم
توسعه مسئولیت پذیری اجتماعی	توسعه مسئولیت پذیری اجتماعی
رونی موضوع فعالیت	رونی موضوع فعالیت
پیش بینی رونق موضوع فعالیت در آینده	پیش بینی رونق موضوع فعالیت در آینده

مدل رتبه بندی تجارت خارجی - صادرات	
حوزه ارزیابی	شاخص زیر حوزه
مسئولیت پذیری	انتخاب اعتباری
	نسبت جاری
	نسبت بدهی
شاخص های مالی	نسبت سود به فروش
	سرمایه (ریال)
	سابقه تأسیس (ماه)
پیشینه	سابقه فعالیت طبق مجوز (ماه)
	سابقه کثرت بازرگانی (ماه)
	نوع شخص حقوقی
نظام مدیریتی	آخرین سرمایه ثبتی (ریال)
	تعداد دفتر، شعبه یا نمایندگی خارج از کشور
	تعداد جایزه صادرکننده ملی
	تعداد جایزه برند ملی
	تعداد جایزه صادر کننده استانی
	تعداد جایزه برند استانی
	تعداد برند معتبر خارجی (برند-کشور)
	تعداد برند معتبر داخلی
	تعداد زبان پایگاه اینترنتی
	انتخاب تیلدات بین‌المللی
شاخص های کسب و کار-کیفی	تعداد حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی معتبر
	تعداد حضور در هیئت‌های تجاری معتبر
	میانگین موزون سه‌ساله (۱۰-۳-۰۳) ارزش صادرات (دلار)
تجلیات و بازاریابی	میانگین موزون سه‌ساله (۱۰-۳-۰۳) تعداد اقدام صادراتی
	میانگین موزون سه‌ساله (۱۰-۳-۰۳) تعداد کشورهای صادراتی
	میانگین موزون سه‌ساله (۱۰-۳-۰۳) سهم صادرات در اقدام صادراتی (میانگین وزنی)
وضعیت صادرات	میانگین موزون سه‌ساله (۱۰-۳-۰۳) اعتبار نوع کالاهای صادراتی (میانگین وزنی)
	میانگین موزون سه‌ساله (۱۰-۳-۰۳) اعتبار نوع کشورهای مقصد صادرات (میانگین وزنی)
	تعداد پرونده قاچاق کالا یا ارز (بند از گیر خواسته)
حسن رفتار تجاری	تعداد تخلفات گمرکی
	نسبت ارزش تخلفات گمرکی به مجموع ارزش واردات و صادرات
	نسبت مجموع عدم رفع تعهد ارزی به مجموع ارز دریافتی سررسیده شده
	نسبت بازگشت ارز حاصل از صادرات به مجموع ارزش صادرات

شیوه نامه ارزیابی شاخص های تخصصی رتبه بندی صادرکنندگان (سال ۱۳۹۷)

شاخص های وضعیت کسب و کار

حوزه	شاخص	توضیحات
مدیریت و راهبری	پیشینه	سابقه های تأسیس، فعالیت و کارت بازرگانی
	وضعیت مدیران	مدرک تحصیلی، تجربه کاری و گواهی دوره های تخصصی اعضای هیئت مدیره و مدیران ارشد
	نظام مدیریتی	نظامنامه کیفیت، عضویت در بورس، استانداردها، گواهینامه ها، جوایز معتبر و گزارش های بازخورد
	برنامه ریزی راهبردی	استقرار حاکمیت شرکتی، مدیریت زنجیره ارزش، برنامه ریزی بلندمدت و توجه به تحقیق و توسعه
عملکرد اقتصادی و تجاری	وضعیت تولید	میزان و تنوع تولید، سهم دانش در تولید و روند و ترکیب ارزش افزوده
	وضعیت اشتغال	تعداد افراد شاغل و سطح تحصیلات، تخصص، تجربه و سرنه دستمزد آن ها
	وضعیت بهره وری	بهره وری سرمایه، انرژی و نیروی کار و رقابت پذیری در آن ها
	وضعیت صادرات	ارزش صادرات، تنوع اقلام صادراتی و بازارهای هدف و سهم صادرات
	وضعیت واردات	ارزش واردات، نوع اقلام وارداتی و سهم واردات
	حسن رفتار تجاری	نداشتن سوء رفتار تجاری، تخلفات گمرکی و قاچاق کالا و ارز
عملکرد اجتماعی و تشکلی	تشکل گرایی	عضویت و مشارکت فعال در اتحادیه ها و تشکل های صنفی، هیئت نمایندگان اتاق، کمیسیون های تخصصی و اتاق های مشترک
	فعالیت های عام المنفعه و محرومیت زدایی	عضویت در انجمن های خیریه، میزان فعالیت های عام المنفعه، سرمایه گذاری در مناطق محروم و توسعه مسئولیت پذیری اجتماعی
	دورنمای کسب و کار	پیش بینی رونق موضوع فعالیت در آینده

شاخص های وضعیت مالی

حوزه	شاخص	توضیحات
نسبت های نقدینگی	نسبت جاری	$\frac{\text{جمع دارایی های جاری}}{\text{جمع بدهی های جاری}}$
	نسبت نقدی	$\frac{\text{جمع دارایی های جاری نقد}}{\text{جمع بدهی های جاری}}$
نسبت های اهرمی	نسبت بدهی	$\frac{\text{جمع بدهی ها}}{\text{جمع دارایی ها}}$
نسبت های فعالیت	نسبت گردش کل دارایی ها	$\frac{\text{درآمد عملیاتی}}{\text{میانگین جمع دارایی های ابتدا و انتهای دوره}}$
نسبت های سودآوری	نسبت سود به فروش	$\frac{\text{سود خالص}}{\text{درآمد عملیاتی}}$
	نسبت بازده حقوق صاحبان سهام	$\frac{\text{سود خالص}}{\text{میانگین جمع حقوق صاحبان سهام ابتدا و انتهای دوره}}$
	سرمایه	جمع حقوق صاحبان سهام
	جریان وجوه نقد	مجموع خالص ورود وجه نقد عملیاتی و دریافتی (در نبود صورت جریان وجوه نقد: اختلاف دارایی نقد ابتدا و انتهای دوره)